

Orientaziun professiunala

Presentaziun dals moduls dal Plan d'instrucziun 21

■ **Ultra dals roms, ch'èn partids en sis champs, cuntogna il Plan d'instrucziun 21 ils dus moduls Medias ed informatica sco er Orientaziun professiunala. Chatta preschenta il modul Orientaziun professiunala che furma in tema central en il terz ciclus (stgalim secundar I).** En il Plan d'instrucziun 21 servan ils plans d'instrucziun dals moduls a descriver incumbensas

interdisciplinaras da la scola ed a garantir in svilup sistematic da las cumpetenzas per ina part centrala da questas incumbensas. Moduls han in budget da temp limità betg nuninterrot.

Sco ils plans d'instrucziun dals roms èn ils plans d'instrucziun dals moduls dividids en chapitels introductivs (impurtanza e finamiras, infurmaziuns didacticass, infurmaziuns davart la structura ed il cuntegn) ed en la preschentaaziun dal svilup da las cumpetenzas.

Il plan d'instrucziun dal modul orientaziun professiunala differenziescha quatter champs da cumpetenza: profil da personalitad; vias da furmaziun, mund da professiun e da lavur; sa decider ed ir enturn cun difficultads; planisaziun, realisaziun e documentaziun.

Duas ulteriuras cumpetenzas èn descrittas en ils plans d'instrucziun dals roms tudestg sco er economia, lavur e tegnairchasa. Il Chantun fixescha las structurass da temp e las disposiziuns organisatoricass da la scola per l'instrucziun en orientaziun professiunala.

Impurtanza e finamiras

Tema central dal stgalim secundar I

L'orientaziun professiunala è in tema central sin il stgalim secundar I: En scola, parallelamain a la preparaziun da la midada ad ina scolaziun postobligatorica, elavuran ils giuvenils las premissas per tscherner lur finamira futura da furmaziun e da professiun.

Equivalenza da las vias da furmaziun

L'instrucziun en orientaziun professiunala accompogna ils giuvenils sin lur via en direcziun d'ina soluziun da cuntinuaziun sin il stgalim secundar II. Intermediada vegn l'equivalenza da la furmaziun professiunala e da la furmaziun ch'ha lieu mo en scola e la permeabilitad da l'entir sistem da furmaziun.

Tut las scolaras ed ils scolaras dal stgalim secundar I duain vegnir instruides en il sectur da l'orientaziun professiunala. La finamira è quella che tut ils giuvenils èn abels da prender ina decisiun sapientiva per lur soluziun da cuntinuaziun sin il stgalim secundar II. L'instrucziun en orientaziun professiunala resguarda la situaziun individuala da las scolaras e dals scolaras ed adattescha correspundentamain la purschida.

Incumbensa cuminaivla

Sin la via a questa decisiun d'ora in ora dovran ils giuvenils sustegn. Quest sustegn è in incumbensa cuminaivla dals geniturs, da las instituziuns da furmaziun, da la cussegliaziun professiunala e da studi sco er da l'economia; e la scola populara ha in incumbensa da coordinaziun impurtanta.

Process complex

La tscherna da furmaziun e da professiun è in process complex, en il qual vegn tschertgada la soluziun la pli realisabla tranter il profil individual dals interess e da las abilitads dals giuvenils ed il profil da las purschidas e da las exigenzas dal mund da furmaziun, da professiun e da lavur. La tscherna da l'emprima scolaziun sto vegnir vesida sco part d'ina planisaziun da carriera concepida a lunga vista, bain savend che alternativass e midadas èn pussaivlas e probablas.

Sa decider per ina professiun – ina da las grondas sfidas sin via da daventar giuvenils creschids.

FOTO: PD

S'occupar cun normas e caracteristicass

L'instrucziun en orientaziun professiunala promova tar ils giuvenils l'occupaziun cun sasezs, cun il mund da lavur, cun normas e caracteristicass specificass per las schlattainas, la societad e la cultura sco er cun discriminaziuns entaifer la societad.

Decisiun en il champ da tensiun

Malgrà la permeabilitad dal sistem da furmaziun è la tscherna d'ina soluziun da cuntinuaziun decisiva per la carriera professiunala. La decisiun vegn prendida en ina fasa da grondas midadas fisicas e psichicass. Quai tant en la percepziun dals giuvenils sco er en la percepziun da lur ambient social.

La decisiun individuala dals giuvenils ha lieu en il champ da tranter il singul uman, ses ambient social e la societad. In orientaziun professiunala da success gida il giuvenil a tscherner la furmaziun e la professiun che correspunda il meglier pussaivel a ses giavischs ed a sias pussaivladass personalass, ma er a las aspectativass ed als basegns da l'ambient social e da la societad.

Infurmaziuns didacticass

L'orientaziun professiunala vegn instruida prioritarmain en il 3. ciclus. Decisiuns preliminarass vegnan dentant prendidas gia en il 2. ciclus (p.ex. gimnasi). Vi da cumpetenzas per l'orientaziun professiunala e vi da temas dal mund da professiun e da lavur vegni gia lavurà a partir dal 1. ciclus en il champ natira, uman e societad.

Rolla da la persuna d'instrucziun e cumpetenza

Las cumpetenzas dal modul orientaziun professiunala vegnan tematisadas da quella persuna d'instrucziun ch'accompagna en scola ils giuvenils en il process da furmaziun e da tscherna da professiun. La persuna d'instrucziun coordinescha il process da furmaziun e da tscherna da professiun e prenda l'iniziativa per collavurar cun las persunas responsablas per l'educaziun sco er cun persunas dal fatg entaifer ed ordaifer la scola, en spezial cun la cussegliaziun da professiun e da carriera. La persuna d'instrucziun surpiglia ina tenuta d'accompaniment e sustegn. Quai vul dir ch'ella cusseglia ils giuvenils en lur process individual; promova l'agen svilup, uschia che decisiuns independentas d'ora in ora vegnan pussaivlas; porscha situaziuns d'experiencia ed agids da decisiun; tematisescha intschertezass; mussa alternativass; resguarda las differentas pretensiuns dal stgalim secundar II; e trametta eventualmain ils giuvenils tar persunas dal fatg (p.ex. management da cas furmaziun professiunala).

I vegn recumandà da surdar a la persuna d'instrucziun da classa la responsabilitad per l'orientaziun

professiunala en scola. Ella enconuscha per regla il meglier las scolaras ed ils scolaras e sa perquai sustegnair els a moda individuala e professiunala durant questa fasa pretensiusa.

Pratica e cooperaziun

Il pli fitg profitan ils giuvenils da l'instrucziun, sch'i gartegia d'als laschar far experiencias che pledentan tant l'intellet sco er ils sentiments ed ils senns (inspeziuns, discurs cun glueud da professiun, fufragnadi e.u.v.). En cooperaziun cun partenaris entaifer ed ordaifer la scola survegnan els sustegn per ils emprims pass da lur carriera professiunala.

Independenza e tenutas da lavur

L'orientaziun professiunala premetta la voluntad realistica da determinar sasez. Activitads dals giuvenils en scola ed ordaifer la scola che promovon la cumpetenza da tscherna da professiun ston vegnir sustegnidas. L'orientaziun professiunala presta uschia ina contribuziun, per ch'els giuvenils s'acquistan tenutas da lavur ed abilitads che permettan ad els da satisfar a las pretensiuns respectivass dal mund da furmaziun, da professiun e da lavur, sco abilitad da supportar squitsch, prontezza da furnir prestaziuns, flexibilitad, punctualitad, quità e creativitad.

Differenziaziun interna ed individualisaziun

En l'orientaziun professiunala ston ins partir dal stadi da svilup personal actual da las scolaras e dals scolaras. La persuna d'instrucziun resguarda il stil d'emprender, il tempo d'emprender, la prontezza d'emprender e l'interess d'emprender da las scolaras e dals scolaras. Ella applitgescha metodass individualisantas, sco per exempel portfolios, plans da promoziun u contracts d'emprender.

Svilup da cumpetenzas

Sco en ils auters roms ha er il svilup da las cumpetenzas en orientaziun professiunala in decurs complex: Ils pass d'emprender èn individuals ed il process d'emprender n'è savens betg linear.

Accents pertutgant cumpetenzas transversalass

Cumpetenzas transversalass vegnan acquistadas durant l'entir temp da la scola populara ed en tut ils roms. Questas cumpetenzas èn da grond'impurtanza per midar cun success al stgalim secundar II e ston vegnir promovidas correspundentamain er en orientaziun professiunala. Latiers tutgan cumpetenzas sco identifitgar e nizzegiar l'agen profil da personalitad u percepir e savair ir enturn cun difficultads en il process da furmaziun e da tscherna da professiun.

Giudicament e documentaziun

En il process da furmaziun e da tscherna da professiun duain las scolaras ed ils scolaras vegnir giuditgads a moda formativa. Per las scolaras ed ils scolaras èsi indispensabel da manar ina documentaziun (p.ex. portfolio) durant il process e da far in'evaluaziun finala. Per l'ina, perquai ch'i ston vegnir liquidadas diversass incumbensas e perquai che differentas instituziuns èn participadas al process – per l'autra sco agid d'orientaziun per ils giuvenils sezs e per las persunas che accompognan la tscherna da professiun.

Garanzia dal success e conferma dal success

En il process da furmaziun e da tscherna da professiun, che dura plirs onns, ston vegnir resguardadas spezialmain la garanzia e la conferma dal success. Quai permetta da mussar tge che las scolaras ed ils scolaras han cuntanschì e tge progress individuals ch'els han fatg. Uschia sustegnan las persunas d'instrucziun in svilup constructiv e gidan las scolaras ed ils scolaras ad ir enturn meglier cun circumstanzas da vita engrevigiantas e cun sconfittas en la tscherna da professiun (resilienza).

Champs da cumpetenza

Profil da personalitad

L'instrucziun sa basa sin las cumpetenzas personalass (cognitivass ed affectivass) sco er socialas ch'els giuvenils han acquistà fin ussa. Ella sustegna l'ulteriur svilup da l'identitad e la furmaziun da la personalitad. Ella porscha occasiuns da giuditgar a moda critica sasez ed auters e promova la prontezza da s'occupar cun la concepziun personala (professiunala) dal futur.

Cumpetenza: 1. Las scolaras ed ils scolaras san descriver e nizzegiar lur profil da personalitad.

Vias da furmaziun, mund da professiun e da lavur

L'instrucziun intermediessa savida d'orientaziun davart il mund da furmaziun, da professiun e da lavur. Els giuvenils vegnan rinforzads uschia ch'els san ir enturn a moda segira cun las differentas aspectativass che lur ambient ha envers la tscherna da furmaziun resp. da professiun. Els s'occupan cun las atgnas caracteristicass biograficass, en spezial areguard las normas specificass per las schlattainas ed areguard las normas socialas e culturalas.

Cumpetenzas: 1. Las scolaras ed ils scolaras san s'acquistar ina survista dal sistem da furmaziun svizzer cun agid da funtaunas d'infurmaziun e da cussegliaziun. 2. Las scolaras ed ils scolaras san crear ina relaziun personala cun il mund da lavur e trair conclusiuns per lur tscherna da scolaziun e da professiun.

Sa decider ed ir enturn cun difficultads
L'instrucziun sa basa sin las resursas per-

sonalass dals giuvenils, rinforza ils giuvenils, sch'i resultan frustraziuns, e sustegna lur abilitad da decider.

Cumpetenzas: 1. Las scolaras ed ils scolaras san metter prioritads, sa decider, ma restar a medem temp averts per alternativass. 2. Las scolaras ed ils scolaras san identifitgar sfidas pussaivlas en il process da furmaziun e da tscherna da professiun, numnar frustraziuns, includer atgnas resursas e sviluppar pussaivladass da soluziun.

Planisaziun, realisaziun e documentaziun

L'instrucziun activescha l'occupaziun dals giuvenils cun sasezs e cun las purschidas dal mund da furmaziun, da professiun e da lavur e pussibilitescha experiencias en quests regards. En l'instrucziun en orientaziun professiunala documenteschan ils giuvenils a moda suandabla il process da tscherna da professiun e redigian documents d'annunzia.

Cumpetenzas: 1. Las scolaras ed ils scolaras san metter finamiras en il rom da la decisiun da furmaziun e da professiun, planisar il process d'annunzia concret ed – en cas da basegn – metter novass finamiras sco er planisar alternativass. 2. Las scolaras ed ils scolaras san realisar lur pass planisads en vista a lur finamiras da scolaziun e preparar la midada. 3. Las scolaras ed ils scolaras san documentar a moda suandabla lur process da tscherna da professiun e cumpilar lur documents d'annunzia sin basa da questa documentaziun.

Cumpetenzas integradas en ils plans d'instrucziun dals roms

Duas ulteriuras cumpetenzas ch'appartegnan a l'orientaziun professiunala vegnan svilupadas e cuntanschidas en ils champs economia, lavur e tegnairchasa resp. tudestg.

Cumpetenzas: 1. Las scolaras ed ils scolaras san sviluppar ina chapientscha per l'impurtanza sociala da la lavur e per las differentas furmas da lavur sco er chapir caracteristicass specificass per las schlattainas e caracteristicass socialas e culturalas tar la tscherna da furmaziun e da professiun (= integrà en Economia, lavur e tegnairchasa). 2. Tant en documents d'annunzia formalmain corrects sco er en il contact personal san las scolaras ed ils scolaras preschentar a moda pervadenta sasezs e lur cumpetenzas (= integrà en Tudestg).

La preschentaaziun:

Dossier «Plan d'instrucziun 21 – Modul Orientaziun professiunala».

Dapli infurmaziuns:

chatta.ch/?hiid=2876
www.chatta.ch